

סרדינים ומקרלים

לא כולם סרדינים. החוויה הצפופה והמעיקה היא לא נחלתם של כל המגזרים בחברה הישראלית. יש סרדינים ויש ומקרלים.

בית הספר הכי צפוף במגזר היהודי בישראל (לפי נתוני משרד החינוך לשנת 2014) הוא א.ה. גורדון בתל-אביב, כמעט 39 תלמידידים לכיתה. מתחתיו ברשימה נמצא בית הספר אהוד מנור בפתח-תקווה עם 36.6 תלמידים בממוצע בכיתה. בבית הספר אפק בראש-העין הצליחו להוריד את הממוצע ל-36.1. דבר אחד משותף לכל המקומות הראשונים ברשימת בתי הספר הצפופים בישראל: כולם חילוניים.

הרשימה שמנגד מעוררת בך מחשבות על סקנדינביה. בבית הספר חב"ד בלוד לומדים 14.9 תלמידים בממוצע בכיתה. בביה"ס בנות-מנחם בחולון לומדות 17.5 תלמידות בכיתה, ובחב"ד יבניאל, הסוגר את רשימת עשרת בתי הספר הכי לא-צפופים בישראל, לומדים 18.4 תלמידים בכיתה. ולא, לא טעיתם המשותף לכל בתי הספר האלה הוא שכולם ממלכתיים-דתיים (ממ"ד) או חרדיים.

נכון, ההשוואות הללו הן פופוליסטיות בהגדרה. נתון ני הקיצון בכל מערכת גדולה לעולם יעוותו את התמונה באופן מקומם. צריך לברוק ממוצעים. אז הנה הממוצעים: לפי נתוני מרכז טאוב ל-2013, הכיתה הצפופה בישראל היא בחינוך הממלכתי, 28.7 תלמידים בממוצע בכיתה. בבתי הספר הממלכתיים-דתיים הממוצע יורד ל-24.5 תלמידים בכיתה, ובבתי הספר החרדיים הממוצע צונח ל-23.3 תלמידים בכיתה.

חינוך זה לא רק צפיפות בכיתות, אלא גם מספר שעות ההוראה. מחקר שערך בנק ישראל ב-2012 מלמד על העדפה בולטת של בתי הספר הממלכתיים-דתיים גם במספר שעות הלימוד

אבל חינוך זה לא רק צפיפות בכיתות, אלא גם, ואולי בעיקר, מספר שעות ההוראה. אם תהיתם מדוע הילד שלכם חוזר מבית הספר היסודי בשעה 12:00, ולפעמים ב-13:00, בעוד ילדי די השכנים בממ"ד חוזרים מאוחר יותר, אז הנה התשובה. מחקר שערך בנק ישראל ב-2012 מלמד על העדפה בולטת של בתי הספר הממלכתיים-דתיים גם במספר שעות הלימוד. בבית ספר ממ"ד באזור שנחשב חזק מבחינה סוציו-אקונומית עומד הפער במספר השעות השבועיות על 20%. באזור חלש מטפס הפער ל-28%. מדובר על שעה, ולפעמים שעתיים, מדי יום. כל יום.

איך זה קרה? בחלקו האשם הוא בשרים המגזריים שכיחנו במשרד החינוך ב-40 השנים האחרונות. אולם זהו הסבר שטחי, משום שהשרים זבולון המר ויצחק לוי שימשו במשרד החינוך, במצטבר, לא יותר מ-13 שנים. ושנית כי הבעיה מבנית יותר.

מחאת הסרדינים מאפיינת את החינוך הממלכתי כי ההפרדה המגדרית הנעשית בחלקו הגדול של החינוך הדתי גררה פגיעה קשה בערך השוויון. כשנאסר על בנים ובנות ללמוד באותה כיתה, וכאשר ההפרדה הזו מתחילה בבתי ספר ממ"ד רבים כבר בכיתה א', הדבר משפיע דרמטית על תיקנון גודל כיתה בבתי הספר בישראל (עניין זה נדון כעת בעתירה חשובה שהגישה תנועת ישראל חופשית לבג"צ).

ושעות הלימוד? כאן לתפילה תפקיד מכריע. ילדי החינוך הממ"ד זכאים לשעות הוראה נוספות משום שהתפילה היא חלק משעות הלימודים. הגיוני? אני חושב שכן. אך למען השם, מדוע ילדי בתי הספר החילוניים לא זכאים לתוספת שעות, באותו היקף, למען מטרה ערכית אחרת שעליה יחליטו בצוותא ההורים וסגל המוסד החינוכי?

כל סטודנט למשפטים בשנה א' מכיר את פרשת "בראון נגד מועצת החינוך", שבה ביטל בית המשפט האמריקאי את ההפרדה הגזעית בין שחורים ללבנים בחינוך וקבע שהמשוואה "נפרד – אבל שווה" אינה חוקתית. המציאות הישראלית מוכיחה דווקא את ההפך. נפרד, מתברר, שווה הרבה יותר. ■

עו"ד יזהר הס הוא מנכ"ל התנועה המסורתית